Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

[redacted]

[redacted]

Aan Staatssecretaris Deadline: 20-10 2023

TER BESLISSING

Directoraat Generaal Volksgezondheid
Voeding Gezondheidsbesch. en Preventie
Team 3

Opgesteld door
[redacted]

nota

Vermindering aantal verkooppunten tabaksproducten, leeftijdsgrens en snus.

Datum
31 augustus 2023

Kenmerk
3704471-1053646-VGP

Uw kenmerk

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

Met deze brief wordt de Kamer geïnformeerd over enkele moties en toezeggingen op het gebied van tabak.

2. Geadviseerd besluit

Het advies is akkoord te gaan met verzending van de brief aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

Begin dit jaar zijn twee moties ingediend die oproepen tot het uitwerken van alternatieven om het aantal tabaksverkooppunten te verminderen. Het gaat hierbij om een vergunningplicht voor verkooppunten waarbij de gemeente een maximumaantal verkooppunten per wijk kan hanteren en om een optionele bevoegdheid voor gemeenten om de vestiging van nieuwe tabakszaken te beperken. In de Kamerbrief wordt de huidige inzet op het terugbrengen van het aantal verkooppunten weergegeven, wordt ingegaan op de twee moties en wordt een alternatief genoemd om het aantal tabaksverkooppunten sneller terug te brengen.

Verder wordt met de Kamerbrief de 'Notitie leeftijdsgrens verkoop tabak naar 21 jaar' van het Trimbos-instituut meegestuurd en worden twee moties over nicotinezakjes (snus) afgedaan met deze brief.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Vermindering van het aantal verkooppunten is een belangrijke maatregel uit het Nationaal Preventieakkoord. Een grote stap wordt gemaakt met het verkoopverbod voor supermarkten. Vanaf 1 juli 2024 mogen supermarkten geen tabak meer verkopen (het ontwerpbesluit ligt momenteel ter voorhang bij de Kamer). De inschatting is dat het aantal verkooppunten hiermee flink zal afnemen van 10.000 naar 4.400. Verder is afgesproken dat er vanaf 2032 alleen nog maar tabak verkocht mag worden in tabaksspeciaalzaken.

In de motie van de leden Kuik en Van Esch[1] en de motie van de leden Mohandis c.s.[2], worden echter zorgen geuit over een mogelijk (sterke) toename aan verkooppunten de komende jaren en wordt het kabinet opgeroepen tot het uitwerken van alternatieven om het aantal verkooppunten te verminderen.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie
In opdracht van de Gezondheidsfondsen voor Rookvrij heeft Kantar Public het Draagvlakonderzoek Tabaksontmoedigingsbeleid (2022) uitgevoerd.[3] Hieruit blijkt dat onder Nederlanders het draagvlak voor het verminderen van het aantal verkooppunten hoog is (76% in 2022). Een ruime meerderheid is van mening dat tabak enkel in tabaksspeciaalzaken verkocht zou moeten worden (72% in 2022). Bijna twee op de drie Nederlanders (64% in 2022) zijn van mening dat er een leeftijdsverhoging (van 18 naar 21 jaar) ingevoerd moet worden voor het kopen van tabak.

De Gezondheidsfondsen voor Rookvrij (Harststichting, KWF en Longfonds) zijn voor een vergunningstelsel omdat uit onderzoek van het Amsterdam UMC blijkt dat vooral VMBO-ers en mensen in arme wijken vaker worden blootgesteld aan verkooppunten.[4] Hierbij dient opgemerkt te worden dat sinds 1 januari 2021 het zogeheten uitstalverbod of displayban geldt, waarbij rookwaren in de winkel helemaal uit het zicht moeten liggen. Verkooppunten mogen wel kenbaar maken dat ze tabaksproducten of aanverwante producten verkopen door een enkele aanduiding op de voorgevel of op de winkelruit aan te brengen en deze moet sober en neutraal zijn.

Daarnaast heeft u van de voor volksgezondheid verantwoordelijke wethouders uit de steden Utrecht, Amsterdam en Den Haag een brief gekregen waarin de wethouders u oproepen uit te zoeken hoe gemeenten nieuwe tabakszaken kunnen voorkomen. Een beantwoording van deze brief, die zal verwijzen naar de voorliggende Kamerbrief, zal u na verzending van de deze Kamerbrief worden aangeboden.

c. Financiële en personele gevolgen
Nvt.

d. Juridische aspecten haalbaarheid
De juridische haalbaarheid van de voorstellen in de moties is door de directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) beoordeeld.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
Er is afstemming geweest met de directie WJZ en met het ministerie van EZK.

f. Gevolgen administratieve lasten
Nvt.

g. Toezeggingen
Geen nieuwe toezeggingen.

---

[1] Kamerstukken II 2022/23, 32793, nr. 658.
[2] Kamerstukken II 2022/23, 32793, nr. 667.
[3] https://www.rookvrijegeneratie.nl/artikelen/driekwart-van-de-nederlanders-vindt-rookvrij-het-nieuwe-normaal/
[4] Van Deelen, T.R.D. (2022), Terugdringen van tabak in de winkelomgeving; Onderzoeksresultaten en aangrijpingspunten voor beleid, Amsterdam UMC

Wel worden er 4 moties afgedaan met deze brief:

- 4597 Leden Kuik en van Esch over een vergunningplicht voor verkooppunten van tabak waarbij de gemeente een maximumaantal verkooppunten per wijk kan hanteren
- 4603 Lid Mohandis onderzoeken van een optionele bevoegdheid voor gemeenten om de vestiging van nieuwe tabakszaken te beperken
- 4492 Lid van Baarle over actief ontmoedigingsbeleid om de populariteit van snus in te dammen
- 3966 Lid Kuik nicotinezakjes onder de TrW brengen

h. Fraudetoets
Nvt.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering
Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.